

WYMAGANIA EDUKACYJNE I KRYTERIA OCENIANIA

PODSTAWY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Opracowała: Joanna Cichoń

Dokument zawiera informacje w trzech obszarach:

1. Wymagania edukacyjne
2. Szczegółowe kryteria oceniania
3. Formy i metody kontroli wiadomości (w tym wagi dla poszczególnych ocen)
4. Warunki i tryb uzyskania oceny wyższej niż przewidywana

OGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA

OCENA	KRYTERIA
1 (niedostateczna)	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • nie rozumie poleceń nauczyciela; • nie zapamiętuje podstawowych wiadomości; • odrzuca pomoc nauczyciela i kolegów w trakcie zajęć; • nie wykonuje poleceń, ćwiczeń, prac domowych; • nie uczestniczy w wykonywaniu zadań w zespole; • nie prowadzi zeszytu przedmiotowego
2 (dopuszczająca)	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • częściowo rozumie polecenia nauczyciela; • zapamiętuje podstawowe wiadomości i potrafi je odtworzyć z pomocą nauczyciela; • rozpoznaje, nazywa i charakteryzuje z pomocą nauczyciela poznane pojęcia i dokumenty; • wykonuje z pomocą nauczyciela proste polecenia i ćwiczenia; • uczestniczy w wykonywaniu zadań w zespole; • prowadzi zeszyt przedmiotowy.
3 (dostateczna)	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • rozumie polecenia i instrukcje; • zapamiętuje podstawowe wiadomości i odtwarza je samodzielnie; • rozumie omawiane zagadnienia; • samodzielnie i poprawnie wykonuje proste ćwiczenia i zadania; • umie zastosować zdobyte umiejętności w praktyce; • aktywnie uczestniczy w wykonywaniu zadań w zespole; • systematycznie prowadzi zeszyt przedmiotowy.
4 (dobra)	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • rozumie polecenia i instrukcje; • zna omawiane na lekcjach zagadnienia i potrafi je zaprezentować w sposób logiczny i spójny; • rozumie omawiane na lekcjach zagadnienia i umie je wyjaśnić innym osobom; • potrafi formułować wnioski;

	<ul style="list-style-type: none"> • uczestniczy w dyskusjach i broni swojego stanowiska; • aktywnie uczestniczy w lekcjach; • poprawnie i sprawnie wykonuje ćwiczenia i zadania; • umie poprawnie zastosować zdobyte umiejętności w praktyce; • wykazuje zainteresowanie problematyką ekonomiczną; • systematycznie i starannie prowadzi zeszyt przedmiotowy
5 (bardzo dobra)	<p>Na ocenę bardzo dobrą uczeń powinien spełnić kryteria jak na ocenę dobrą oraz dodatkowo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • posiada bogate wiadomości z zakresu wszystkich treści nauczania; • wykazuje zainteresowanie zjawiskami ekonomicznymi oraz dodatkowymi źródłami informacji dotyczącymi omawianych treści nauczania; • umie samodzielnie poszukiwać informacji w różnych źródłach oraz je selekcjonować; • właściwie interpretuje zjawiska gospodarcze; • potrafi w sposób twórczy rozwiązywać problemy; • kieruje pracą zespołu.
6 (celująca)	<p>Na ocenę celującą uczeń powinien spełnić kryteria jak na ocenę bardzo dobrą oraz dodatkowo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje szczególne zainteresowanie gospodarką; • zdobywa dodatkową wiedzę z zakresu omawianych zagadnień i przekazuje ją innym uczniom; • podejmuje się (indywidualnie lub w zespole) wykonania dodatkowych zadań znacznie wykraczających poza program nauczania.

ZASADY OCENIANIA I SPRAWDZANIA WIADOMOŚCI NA ZAJECIACH Z PODSTAW PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

1. Każda ocena wystawiana przez nauczyciela jest jawna i uzasadniona.
2. Ocenie podlegają wszystkie formy aktywności ucznia.
3. Sprawdziany, testy, zapowiedziane kartkówki, próbne matury nauczyciel zapowiada z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem i wpisuje termin do dziennika elektronicznego. Do sprawdzianu podawany jest zakres sprawdzanych umiejętności i wiadomości.

4. Wszystkie sprawdziany i zapowiedziane kartkówki wskazane przez nauczyciela są obowiązkowe co oznacza, że uczeń musi posiadać ocenę.
5. Uczeń, który nie przystąpił do sprawdzianu (lub innej formy pisemnej wcześniej zapowiedzianej) w wyznaczonym terminie do dziennika elektronicznego ma wpisane „nb” jako informację o nieobecności (nie jest to ocena).
6. Nauczyciel ma prawo wyegzekwować od ucznia, w dowolnym terminie, napisanie sprawdzianu (jak i wszystkich zapowiedzianych form pisemnych) jeżeli ten nie pisał go w wyznaczonym terminie i nie stawił się na wyznaczony termin poprawkowy. W przypadku odmowy pisania sprawdzianu uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.
7. Poprawa oceny niedostatecznej ze sprawdzianu lub innej zapowiedzianej formy jest jednorazowa i odbywa się w ciągu 2 tygodni od dnia poinformowania o ocenach. Termin poprawy jest ustalony przez nauczyciela i jest jeden dla całej klasy.
8. Uczeń, który nie przystąpił do poprawy sprawdzianu, w ustalonym terminie, i nie przedstawił ważnego udokumentowanego usprawiedliwienia traci prawo do jego poprawy.
9. W sytuacji nieobecności usprawiedliwionej ucznia (choroba udokumentowana na podstawie zwolnienia lekarskiego, zawody) nauczyciel może wyrazić zgodę na ustalenie indywidualnego terminu poprawy.
10. Kartkówki niezapowiedziane (10 – 15 min.) obejmują materiał z trzech ostatnich tematów lekcyjnych.
11. Kartkówki zapowiedziane (15 – 30 min.) obejmują materiał wskazany przez nauczyciela.
12. Sprawdzone i ocenione prace pisemne nauczyciel omawia w klasie przy ich oddawaniu i daje do wglądu w terminie do 2 tygodni od przeprowadzonego sprawdzianu pisemnego.
13. Uczeń, który podczas prac pisemnych korzysta ze źródeł niedozwolonych, lub z pomocy innych uczniów, otrzymuje ocenę niedostateczną i traci możliwość poprawy tej pracy.
14. Uczeń ma prawo do:
  - a) zgłoszenia nieprzygotowania do lekcji (wpis „np.”) bez podania przyczyny dwa razy w ciągu roku (nie dotyczy zapowiadanych lekcji powtórzeniowych ustnych i pisemnych); zgłoszenie nieprzygotowania zwalnia ucznia z odpowiedzi ustnej, ale nie zwalnia z udziału w lekcji bieżącej; przez nieprzygotowanie się do lekcji rozumiemy: brak zeszytu, brak pracy domowej, niegotowość do odpowiedzi, brak pomocy potrzebnych do lekcji;

b) zgłoszenia nieprzygotowania bez adnotacji w dzienniku na najbliższej lekcji po chorobie trwającej co najmniej tydzień.

15. Uczeń jest zobowiązany do noszenia zeszytu przedmiotowego na każdą lekcję.

16. Każdy uczeń ma obowiązek prowadzenia zeszytu przedmiotowego zawierającego wszystkie treści przekazane na zajęciach.

17. Na lekcjach wolno używać telefonów komórkowych tylko na polecenie nauczyciela, w sytuacji, kiedy poszukujemy informacji np. odnośnie notowań giełdowych, w pozostałych sytuacjach telefon powinien być schowany i wyłączony/wyciszony.

SZCZEGÓŁOWE WYMAGANIA EDUKACYJNE

Dział programu	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra
Człowiek przedsiębiorczy	<ul style="list-style-type: none"> -opisz cechy człowieka przedsiębiorczego P - wyjaśnij pojęcie komunikacji interpersonalnej P - wyjaśnij znaczenie terminu negocjacje i kompromis P 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnij pojęcie przedsiębiorczościP - dokonaj podziału komunikatów P - wymień bariery komunikacyjne P - co to jest komunikacja społeczna P - wyjaśnij pojęcia empatia, aktywne słuchanie P - wymień cechy przydatne w negocjacjach P - podaj 3 techniki negocjacji P 	<ul style="list-style-type: none"> - wskaż u siebie cechy osoby przedsiębiorczej PP - wymień swoje 3 wady i 3 zalety, które mógłbyś wskazać na rozmowie o pracę PP - wymień formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej P - omów fazy i przebieg procesu komunikacji PP - podaj przykłady barier komunikacyjnych PP - dobierz metodę negocjacji do konkretnej sytuacji PP -podaj przykład technik manipulacyjnych stosowanych w negocjacjach PP - wskaż różnice pomiędzy poszczególnymi stylami negocjacji PP 	<ul style="list-style-type: none"> - dokonaj analizy swoich mocnych i słabych stron z wykorzystaniem analizy SWOT PP - wyjaśnij rolę przedsiębiorczości w gospodarce PP - podaj przykłady komunikatów werbalnych i niewerbalnych P - przekaż koledze komunikat za pomocą komunikacji niewerbalnej PP - wskaż sposoby niwelowania barier w procesie komunikacji PP - scharakteryzuj strategię „wygrana-wygrana” stosowaną w negocjacjach PP - wymień przykłady błędów w negocjacjach PP

<p>Gospodarka rynkowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnij pojęcia: popyt, podaż, rynek P - wymień przynajmniej dwa czynniki wpływające na popyt i podaż P - wyjaśnij znaczenie terminów: konsument, gwarancja, reklamacja P - wymień przynajmniej jedną instytucję chroniącą prawa konsumenta i gdzie się ona znajduje w Rzeszowie P - podaj przynajmniej jeden miernik wzrostu gospodarczego P - wyjaśnij znaczenie terminów: „budżet państwa”, „podatek”, „dług publiczny” P 	<ul style="list-style-type: none"> - wymień filary gospodarki nakazowo-rozdzielczej i gospodarki rynkowej P - wymień główne podmioty gospodarki rynkowej P - wymień funkcje rynku P - podaj różnice pomiędzy rynkiem konsumenta, a producenta P - zdefiniuj prawo popytu i podaży P - wyjaśnij znaczenie terminów: „cena”, „dobra komplementarne”, „dobra substytucyjne” P - wymień i scharakteryzuj podstawowe prawa konsumenta P - podaj różnice między reklamacją a gwarancją P - przedstaw zasady składania reklamacji towaru P - wyjaśnij znaczenie terminów: „interwencjonizm państwowy”, „dobra publiczne” P - wymień różnic i scharakteryzuj podstawowe zasady budżetowe P - wyjaśnij znaczenie terminów: „wzrost gospodarczy”, „rozwój gospodarczy”, „siła nabywcza waluty”, „cykl koniunkturalny” P - wie co to znaczy PKB per capita P - wymień główne wydatki z budżetu państwa P 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstaw argumenty świadczące o nieefektywności gospodarki nakazowo-rozdzielczej PP - podaj najważniejsze różnice między gospodarką nakazowo-rozdzielczą a gospodarką rynkową PP - określ rodzaj rynku występujących w najbliższym otoczeniu PP - wyznacz punkt równowagi rynkowej na wykresie P - wyróżnij prawa przysługujące konsumentom w wypadku zakupów na odległość, w tym także przez internet PP - wymień i charakteryzuj narzędzia oddziaływania państwa w gospodarkę PP - scharakteryzuj zjawiska recesji i dobrej koniunktury w gospodarce PP - oblicz na podstawie danych PKB, PNB, PNN PP - oceń znaczenie deficytu budżetowego i długu publicznego na gospodarkę PP 	<ul style="list-style-type: none"> - wskaż zależności między podmiotami gospodarki PP - wykaż potrzebę wspierania konkurencji i walki z monopolem lub oligopolem PP - dokonaj analizy na przykładzie przebiegu krzywej podaży i krzywej popytu PP - wskaż zależność między cenami dóbr komplementarnych i dóbr substytucyjnych a wielkością popytu PP - przedstaw drogę, jaką dochodzi się własnych praw w roli konsumenta, w tym z pozasądowych metod rozwiązywania sporów konsumenckich PP - określ cele polityki gospodarczej, a w jej ramach – polityki fiskalnej i polityki monetarnej PP - wymień i scharakteryzuj metody przeciwdziałania zjawiskom kryzysowym w gospodarce krajowej i światowej PP - porównaj wartości wybranych mierników wzrostu i wskaźników rozwoju gospodarczego dla Polski z odpowiadającymi im wartościami dla innych państw PP - oblicz na podstawie danych PKB, PNB, PNN oraz deflatory, interpretuj wyniki PP - sformułuj wnioski na podstawie analizy danych statystycznych dotyczących wartości deficytu budżetowego i długu publicznego państwa w relacji do PKB PP
--------------------------------------	--	---	---	--

<p>Finanse</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnij znaczenie terminów: „pieniądz”, „siła nabywcza”, „inflacja”, „stopa inflacji” P - wyjaśnij znaczenie terminów: „bank”, „system bankowy” P - wymień elementy systemu bankowego w Polsce P - wymień podstawowe rodzaje usług bankowych P - wyjaśnij znaczenie kart płatniczych P - wyjaśnij pojęcie: kredyt, hipoteka, zdolność kredytowa, P - podaj dwie różnice pomiędzy kredytem, a pożyczką, P - wyjaśnij różnice między oszczędzaniem a inwestowaniem P - zdefiniuj pojęcie papier wartościowy, podaj kilka przykładów P - wyjaśnij czym jest fundusz inwestycyjny P - rozszyfruj skrót GPW P - wskaż lokalizację GPW w Polsce P 	<ul style="list-style-type: none"> - scharakteryzuj funkcje i cechy pieniądza P - objaśnij obieg pieniądza w gospodarce P - wymień i scharakteryzuj funkcje banku centralnego P - rozróżnij rodzaje banków ze względu na dominującą działalność P - wyjaśnij różnice między bankami komercyjnymi a bankami spółdzielczymi P - zidentyfikuj rodzaje kart płatniczych P - powiedz od czego zależy wielkość zysku z lokaty P - zidentyfikuj rodzaje kredytów wg różnych kryteriów (okresu kredytowania, waluty kredytu, przeznaczenia kredytu) P - omów podstawowe prawa przysługujące kredytobiorcy w wypadku umowy kredytu konsumenckiego P - zidentyfikuj rodzaje inwestycji według różnych kryteriów (przedmiot inwestycji, podmiot inwestowania P - wymień rodzaje obligacji ze względu na emitenta P - wyjaśnij pojęcie i zasady emisji akcji P - wyjaśnij pojęcia: „jednostka uczestnictwa”, „certyfikat inwestycyjny P - omów rolę funduszy inwestycyjnych w gospodarce P - zdefiniuj pojęcie giełdy oraz scharakteryzuj jej rodzaje P 	<ul style="list-style-type: none"> - omów przyczyny zmian wartości pieniądza (siła nabywcza) PP - omów ewolucję form pieniądza PP - wyjaśnij rolę banku centralnego w gospodarce PP - wymień i scharakteryzuj podstawowe narzędzia polityki pieniężnej NBP PP - określ znaczenie Rady Polityki Pieniężnej w kształtowaniu polityki pieniężnej NBP PP - wyjaśnij zasady funkcjonowania lokat terminowych, wymień i scharakteryzuj ich rodzaje PP - omów zasady rozsądnego korzystania z karty kredytowej PP - powiedz o co chodzi z „podatkiem Belki PP - wymień i omów kryteria wyboru najlepszego kredytu PP - wymień najważniejsze kryteria oceny zdolności kredytowej stosowane przez banki PP - rozróżnij i scharakteryzuj inwestycje rzeczowe i finansowe PP - wymień typy obligacji skarbowych w Polsce PP - rozróżnij ceny akcji (nominalną, emisyjną oraz rynkową) PP - wyjaśnij znaczenie korzystania z różnorodnych i wiarygodnych źródeł informacji przy podejmowaniu decyzji finansowych PP 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstaw sposoby przeciwdziałania inflacji PP - wyjaśnij, na czym polega polityka pieniężna banku centralnego PP - zidentyfikuj rodzaje polityki pieniężnej prowadzonej przez NBP PP - wykaż zależność między zmianą stóp procentowych wprowadzoną przez NBP a oprocentowaniem kredytów udzielanych przez banki osobom fizycznym i przedsiębiorcom PP - podaj podstawowe różnice między bankami komercyjnymi a SKOK-ami PP - wyjaśnij różnice między stałym a zmiennym oprocentowaniem lokat bankowych PP - oblicz należne odsetki od lokat bankowych z uwzględnieniem różnego oprocentowania i kapitalizacji PP - porównaj oferty wybranych usług bankowych PP - oblicz należne odsetki od zaciągniętego kredytu PP - oceń możliwość spłaty zaciągniętego kredytu przy określonym dochodzie PP - omów zasady bezpiecznego korzystania z bankowości elektronicznej PP - wskaż rolę Biura Informacji Kredytowej (BIK) w procesie przyznawania kredyt PP - wskaż różnice między poszczególnymi rodzajami papierów wartościowych PP
-----------------------	---	--	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnij znaczenie terminów: „makler”, „indeks giełdowy”, „ceduła giełdowa”, „hossa”, „bessa” P - wymień podstawowe indeksy na GPW P 	<ul style="list-style-type: none"> - wymień i scharakteryzuj rodzaje funduszy inwestycyjnych, uwzględniając potencjalne zyski roczne oraz ryzyko wystąpienia strat PP - wymienia i charakteryzuje kryteria wyboru formy inwestycji PP - przeanalizuj tabele z informacjami giełdowymi PP - wyjaśnij mechanizm funkcjonowania GPW PP - omów systemy notowań na GWP PP 	<ul style="list-style-type: none"> - wykaż zależność między czasem a zyskiem z inwestycji oraz między ryzykiem a zyskiem z inwestycji PP - podaj przykłady praktyk i zachowań etycznych oraz nieetycznych na rynku finansowym PP - wskaż zróżnicowanie stopnia ryzyka w zależności od rodzaju inwestycji oraz okresu inwestowania PP - wyjaśnij wagę podstawowych indeksów giełdowych w podejmowaniu decyzji dotyczących inwestowania na giełdzie PP - omów rolę giełdy w gospodarce <ul style="list-style-type: none"> • omów działania podejmowane przed rozpoczęciem inwestowania na giełdzie
Podatki	<ul style="list-style-type: none"> - zdefiniuj pojęcie podatku P - wymień najważniejsze podatki jakie płaci przeciętny obywatel Polski P - wymień przykłady ulg podatkowych w Polsce P - wyjaśnij, czym jest ubezpieczenie P - wyjaśnij pojęcia: „odszkodowanie”, „świadczenie”, „likwidacja szkody” P 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnij znaczenie terminów: „zdolność do czynności prawnych”, „podatnik”, „obowiązek podatkowy”, „przedmiot opodatkowania”, „stawka podatkowa”, „podstawa opodatkowania” P - sklasyfikuj podatki według różnych kryteriów P - wyjaśnij znaczenie terminu „Dzień Wolności Podatkowej” P - wyjaśnij znaczenie terminów: „obowiązek podatkowy”, „dochód”, „przychód”, „koszty uzyskania przychodu”, „kwota wolna od podatku”, „ulga podatkowa”, „zaliczka na podatek dochodowy”, „płatnik podatku” P 	<ul style="list-style-type: none"> - argumentuj konieczność płacenia podatków PP - scharakteryzuj ważniejsze podatki bezpośrednie i pośrednie P - omów rolę podatku VAT w polskim systemie podatkowym PP - wyjaśnij zasady składania rocznej deklaracji podatkowej i obliczania podatku dochodowego od osób fizycznych PP - omów zasady wspólnego opodatkowania PP - wymień rodzaje formularzy podatkowych PP 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstaw argumenty za i przeciw wprowadzeniu podatku dochodowego progresywnego i liniowego PP - porównaj stopień obciążenia obywatela podatkami w różnych krajach PP - dobierz odpowiedni formularz podatkowy do źródeł przychodu oraz sposobu jego opodatkowania PP - wykaż zależność między wysokością składki ubezpieczeniowej a zakresem ochrony oraz sumą ubezpieczenia PP - wymień i scharakteryzuj kryteria wyboru ubezpieczenia AC PP

		<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnij znaczenie terminów: „ubezpieczyciel”, „ubezpieczający”, „ubezpieczony”, „polisa ubezpieczeniowa” P 	<ul style="list-style-type: none"> - wymień i scharakteryzuj rodzaje ubezpieczeń według różnych kryteriów (m.in. przedmiotu ubezpieczenia, stopnia swobody w zakresie nawiązania stosunku ubezpieczeń) PP - wymień podstawowe obowiązki ubezpieczonego i ubezpieczyciela PP - sformułuj reklamację do ubezpieczyciela i pisze skargę do Rzecznika Finansowego na przykładzie wybranego produktu finansowego – ubezpieczenia pojazdów mechanicznych PP 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuj zapisy ogólnych warunków ubezpieczenia na przykładzie ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków PP - przedstaw argumenty za koniecznością wczesnego rozpoczęcia systematycznego oszczędzania i inwestowania środków finansowych na emeryturę PP - omów rolę Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w polskim systemie ubezpieczeń PP
Praca	<ul style="list-style-type: none"> - wymień i omów bodźce skłaniające człowieka do pracy P - wyjaśnij, czym jest aktywne poszukiwanie pracy P - zidentyfikuj źródła informacji o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy P - wymień sposoby zdobycia doświadczenia zawodowego P - wyjaśnij znaczenie terminu „rozmowa kwalifikacyjna” P - wyjaśnij znaczenie terminów: „Kodeks pracy”, „stosunek pracy”, „świadczenie pracy”, „płaca” P - wymień podstawowe rodzaje umów o pracę P 	<ul style="list-style-type: none"> - zdefiniuj pojęcia: „praca”, „aktywność zawodowa”, „współczynnik aktywności zawodowej”, „wskaźnik zatrudnienia”, „bezrobocie”, „stopa bezrobocia” P - wyjaśnij motywy aktywności zawodowej człowieka P - wyjaśnij, czym jest rynek pracy i wymienia jego podmioty P - wyjaśnij, na czym polega rozpoznanie własnych predyspozycji i możliwości zawodowych P - wymień i omów sposoby poszukiwania pracy P - wymień zasady pisania CV i listu motywacyjnego P - wyjaśnij znaczenie rozmowy kwalifikacyjnej w procesie rekrutacji P - wymień zasady przygotowania się do rozmowy kwalifikacyjnej P - wyjaśnij znaczenie Kodeksu pracy jako podstawowego aktu prawnego regulującego prawa i obowiązki pracowników i pracodawców P 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuj popyt na pracę i podaż pracy, uwzględniając czynniki wpływające na wielkość popytu i jej podaży PP - wyjaśnij, na czym polega rozpoznanie rynku pracy (uwzględniając zawody deficytowe i nadwyżkowe, najczęstsze oczekiwania pracodawców) PP - wymień kompetencje miękkie, na które najczęściej zwracają uwagę pracodawcy PP - wyjaśnij czym jest Europass CV PP - stwórz dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty pracy PP - wymień zasady dobrego zaprezentowania się na rozmowie kwalifikacyjnej PP - przeanalizuj najczęstsze pytania pojawiające się w trakcie rozmowy kwalifikacyjnej PP 	<ul style="list-style-type: none"> - wymień i scharakteryzuj przyczyny i konsekwencje zjawiska nierównowagi na rynku pracy PP - uzasadnij konieczność jednoczesnego korzystania z kilku metod szukania pracy PP - zidentyfikuj najczęstsze błędy w CV i listach motywacyjnych PP - wyszukaj oferty pracy, uwzględniając własne możliwości i predyspozycje PP - zastosuj różne formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej w celu autoprezentacji oraz prezentacji własnego stanowiska PP - wciel się w rolę pracownika w rozmowie kwalifikacyjnej w warunkach symulowanych PP - analizuj formy zatrudnienia w oparciu o umowy cywilnoprawne, a następnie wskaż podstawowe cechy odróżniające je od umowy o pracę PP

	<ul style="list-style-type: none"> - wymień rodzaje płacy (minimalna, netto, brutto) P - wymień podstawowe prawa i obowiązki pracownika (w tym dla pracowników młodocianych) oraz pracodawcy P - wyjaśnij na czym polega etyka w pracy P 	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnij formy zatrudnienia - wymień umowy cywilnoprawne (umowę--zlecenie i umowę o dzieło) P - wymień i omów funkcje płacy P - przeanalizuj zapisy Kodeksu pracy dotyczące rodzajów urlopów przysługujących pracownikowi P - wymień wartości którymi kieruje się etyczny pracodawca P - podaj przykłady etycznego i nieetycznego zachowania pracodawcy i pracownika P 	<ul style="list-style-type: none"> - wymień formy rozwiązania stosunku pracy w tym umowy o pracę, PP - wymień i scharakteryzuj rodzaje systemów płac PP - przedstaw zasady dobrej organizacji oraz bezpieczeństwa i higieny pracy na przykładzie swojego zawodu PP - omów specyfikę zatrudnienia osób niepełnosprawnych PP - identyfikuj przejawy mobbingu PP - wymień sposoby przeciwdziałania mobbingowi PP 	<ul style="list-style-type: none"> - przeanalizuj poszczególne rodzaje umów o pracę, a następnie wskaż ich wady i zalety z punktu widzenia pracownika oraz pracodawcy PP - przeanalizuj formy wynagrodzenia wynikające z systemu płac, a następnie wskaż wady i zalety każdej z nich z punktu widzenia pracownika i pracodawcy PP - oblicz płacę netto oraz całkowite koszty płacy PP - omów rolę Państwowej Inspekcji Pracy oraz związków zawodowych w ochronie praw pracowniczych PP
Przedsiębiorstwo	<ul style="list-style-type: none"> - wymień rodzaje działalności gospodarczej P - wymień formy własności przedsiębiorstw P - wyjaśnij, czym jest biznesplan P - wymień rodzaje spółek - wymień źródła finansowania działalności gospodarczej lub projektowanego przedsięwzięcia P - wymień cechy dobrego kierownika lidera zespołu P - wymień i omów zasady pracy zespołowej P - wymień i omów cechy dobrego wykonawcy P - wyjaśnij, czym jest promocja oraz scharakteryzuj narzędzia promocji P 	<ul style="list-style-type: none"> - wymień ekonomiczne i społeczne cele działalności gospodarczej P - omów klasyfikację wielkościową przedsiębiorstw P - wymień i omów zasady sporządzania biznesplanu P - wymień i scharakteryzuj formy organizacyjno-prawne działalności gospodarczej P - wymień i charakteryzuj etapy zakładania własnej działalności gospodarczej P - wskaż najczęstsze przyczyny niepowodzeń przedsiębiorstwa P - przedstaw procedurę likwidacji działalności gospodarczej P - definiuj makrootoczenie i mikrootoczenie przedsiębiorstwa P - wyjaśnij pojęcia: „analiza rynku” i „rynek potencjalny” P - definiuj terminy: „styl kierowania”, „motywowanie”, „efekt synergii” P - wyjaśnij, czym jest marketing oraz wymień jego cele P 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnij znaczenie terminów: „zdolność prawna” i „osobowość prawna”, „zdolność do czynności prawnych” PP - określ rolę przedsiębiorstw z sektora MŚP w funkcjonowaniu polskiej gospodarki PP - uzasadnij przydatność sporządzenia biznesplanu niezależnie od etapów rozwoju przedsiębiorstwa PP - wymień i charakteryzuj elementy biznesplanu PP - wymień i charakteryzuj podmioty przedsiębiorczości społecznej PP - określ funkcje inkubatorów przedsiębiorczości w powstawaniu i rozwoju małych firm, w tym start-upów PP - wymień i omów czynniki warunkujące sprawne funkcjonowanie przedsiębiorstwa PP 	<ul style="list-style-type: none"> - omów znaczenie mikroprzedsiębiorstw w polskim systemie gospodarki PP - scharakteryzuj innowacyjne modele biznesu, w tym start-upy PP - stwórz biznesplan PP - dobrać formę organizacyjno-prawną do profilu projektowanego przedsiębiorstwa lub przedsięwzięcia PP - zaprezentuj pomysł na własną działalność gospodarczą lub przedsięwzięcie społeczne PP - określ funkcje akceleratorów biznesu w powstawaniu i rozwoju małych firm PP - analizuj mikro- i makrootoczenie projektowanego przedsiębiorstwa lub przedsięwzięcia PP - identyfikuj mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia projektowanego przedsiębiorstwa lub przedsięwzięcia, wybierając jego lokalizację PP

	<ul style="list-style-type: none"> - wymień rodzaje mediów reklamowych P - wymień zachowania etyczne i nieetyczne w biznesie P - podaj przykłady aktyw i pasyw P - podaj kilka przykładów kosztów w działalności P - wyjaśnij pojęcie korupcji P 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnij znaczenie terminu „marketing mix” oraz charakteryzuje jego elementy P - wyjaśnij, czym jest reklama oraz omów cele działań reklamowych P - definiuj pojęcia: „aktywa przedsiębiorstwa”, „pasywa przedsiębiorstwa”, „bilans”, „amortyzacja”, „rachunek zysków i strat”, „próg rentowności”, „koszt całkowity”, „całkowity koszt jednostkowy”, „koszty uzyskania przychodu” P - podaj przykłady wskaźników rentowności P - wymień i omów funkcje rachunkowości P - wymień podstawowe zasady księgowości P - wymień i charakteryzuj podstawowe wartości etyczne w biznesie P - wyjaśnij znaczenie terminu „etyka zawodowa”, „kodeks etyczny” P - wymień podstawowe dokumenty księgowe firmy P - przedstaw korzyści dla otoczenia i dla firmy wynikające z podejmowanych przez przedsiębiorstwa działań z zakresu społecznej odpowiedzialności P 	<ul style="list-style-type: none"> - przeprowadź prostą analizę rynku, na którym ma działać projektowane przedsiębiorstwo PP - wyjaśnij, na czym polega analiza strategiczna SWOT PP - wymień zasady skutecznego zarządzania ludźmi oparte na koncepcji przywództwa PP - wskaż pozytywne i negatywne przykłady wpływu reklamy na konsumentów PP - omów zjawisko kreowania marki firmy, uwzględniając znaczenie barw firmowych PP - identyfikuj rodzaje kosztów w przedsiębiorstwie PP - uzasadnij konieczność prowadzenia rachunkowości w przedsiębiorstwie PP - podaj różnice między księgowością pełną a księgowością uproszczoną PP - klasyfikuj i opisz dowody księgowe PP - uzupełnij fakturę VAT na podstawie dostarczonych danych PP - identyfikuj rodzaje korupcji, wymień przyczyny i skutki oraz sposoby przeciwdziałania korupcji PP - wyjaśnij istotę i cele społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw PP - analizuj przebieg kariery zawodowej osoby, która zgodnie z zasadami etyki odniosła sukces w życiu zawodowym PP 	<ul style="list-style-type: none"> - wymień i scharakteryzuj elementy oraz przebieg proces zarządzania wymienia i omawia zasady organizacji pracy w firmie PP - oceń zastosowanie różnych stylów kierowania w zależności od rodzaju przedsiębiorstwa i przedmiotu działalności PP - udowodnij skuteczności łączenia różnych sposobów motywowania podwładnych PP - odczytuj informacje zawarte w reklamach, odróżniając je od elementów perswazyjnych PP - projektuj działania promocyjne planowanego przedsiębiorstwa lub przedsięwzięcia PP - analizuj strukturę wyniku finansowego przedsiębiorstwa PP - określ próg rentowności na prostych przykładach PP - wypełnij książkę przychodów i rozchodów na potrzeby rozliczenia podatku dochodowego PP - wymień oraz omów wady i zalety poszczególnych form opodatkowania przedsiębiorstwa podatkiem dochodowym oraz wymienia inne podatki, którymi może być objęty przedsiębiorca PP - określ przyczyny rozwoju „szarej strefy” w Polsce oraz udowodnij negatywny jej wpływ na gospodarkę PP - podaj przykłady sukcesów polskich przedsiębiorstw osiągniętych zgodnie z prawem i etyką biznesu PP
--	---	--	--	---

METODY OCENY OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

Poziomy nauczania dla poszczególnych działów, warunki osiągania efektów kształcenia w tym środki dydaktyczne, metody, formy organizacyjne, zalecane metody dydaktyczne oraz propozycję kryteriów ocen i metod sprawdzania efektów kształcenia zostały zawarte w PROGRAMIE NAUCZANIA dla podstaw przedsiębiorczości.

SPOSOBY SPRAWDZANIA WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI UCZNI

- * Testy, sprawdziany pisemne podsumowujące dział materiału – waga 3
- * kartkówki – ok. 15 min. – z bieżących wiadomości – różne formy, diagramy, rebusy, zagadki – waga 2
- * ćwiczenia projektowe – waga 2
- * opracowanie i prezentacja tematów wg. metody projektów lub referaty tematyczne – waga 2
- * opracowania pisemne związane z efektami stosowania na lekcjach metod aktywizujących – waga 2
- * odpowiedzi ustne – waga 2
- * aktywność na lekcji – waga 1
- * praca w grupach – waga 1
- * gry edukacyjne – waga 1
- * praca z tekstem – waga 1

ZASADY OCENIANIA

Na podstawie ocen uzyskanych przez ucznia w I i II okresie nauczyciel wystawia ocenę semestralną. Wszystkie sprawdziany i prace pisemne np. kartkówki muszą być zaliczone na ocenę pozytywną, przy ocenie negatywnej lub braku oceny ze sprawdzianu kończącego dany dział ocena końcowa jest może być obniżona. Sprawdziany, testy muszą być zaliczone w terminie 2 tygodni od momentu uzyskania oceny, w przypadku długotrwałej choroby ucznia, ustalenie terminu zaliczenia odbywa się indywidualnie. Warunkiem uzyskania oceny pozytywnej końcoworocznej, jest śródroczna ocena pozytywna. W ustalaniu oceny śródrocznej i końcoworocznej, pomaga średnia ocen uzyskana przez ucznia, jest ona podpowiedzią dla nauczyciela, ale nie wyznacznikiem oceny. Średnia ważona sugeruje ocenę, lecz liczy się również zaangażowanie na lekcji, frekwencja na zajęciach, ilość ocen jaką uczeń uzyskał w trakcie semestru/roku. Nauczyciel indywidualnie ustala zasady nieprzygotowania do lekcji. Oceny z prac pisemnych wpisujemy do dziennika kolorem czerwonym.

Dodatkowo uczeń, który chce uzyskać ocenę celującą z przedmiotu powinien:

- odznaczać się wyjątkową wiedzą wykraczającą poza wiadomości zdobyte na lekcji,
- brać udział w konkursach przedmiotowych,
- na polecenie nauczyciela wykonywać dodatkowe zadania,
- wykazywać się dużą aktywnością na lekcji,
- być kreatywny i przedsiębiorczy,
- współpracować w grupie, odznaczać się cechami przewodzenia jej z właściwymi zasadami zarządzania,
- stosować się do zasad etyki

Sprawdziany podsumowujące dział materiału / godzinne / obejmują 60% zadań z poziomu P i 40% zadań z poziomu PP. Sprawdzian podsumowujący poprzedzony jest zapowiedzianym powtórzeniem wiadomości. Każdy sprawdzian pisemny jest do wglądu dla ucznia i rodzica na terenie szkoły. Uczeń, aby zaliczyć dany sprawdzian lub ćwiczenie otrzymuje ocenę:

do 29% punktów - ocena niedostateczny powyżej

30 do 44 % punktów - ocena dopuszczający powyżej

45 do 64 % punktów - ocena dostateczny powyżej

65 do 79 % punktów - ocena dobry powyżej

80 do 94 % punktów - ocena bardzo dobry powyżej

95 % punktów - ocena celujący

W dolnej lub górnej granicy punktowej nauczyciel może zastosować ocenę ze znakiem „+” lub „-”.

KARTKÓWKI ZAPOWIEDZIANE

1. Mają na celu szybkie sprawdzenie wiadomości wskazanych przez nauczyciela.
2. Obejmują materiał programowy z różnych poziomów wymagań.
3. Sprawdzone kartkówki przechowuje nauczyciel do końca roku szkolnego.

KARTKÓWKI NIEZAPOWIEDZIANE

1. Mają na celu szybkie sprawdzenie wiadomości zarówno teoretycznych, jak i praktycznych oraz kontrolę aktywnego słuchania na lekcji.
2. Obejmują: maksymalnie trzy jednostki tematyczne bądź materiał będący tematem lekcji bieżącej.

Przy ocenianiu kartkówek zapowiedzianych i niezapowiedzianych stosuje się następujące kryteria punktowe:

Procent	Ocena
0 – 49%	niedostateczny
50 – 64%	dopuszczający
65 – 79%	dostateczny
80 – 94%	dobry
95 – 100%	bardzo dobry

Uczeń ma możliwość uzyskania wyższej niż przewidziana rocznej oceny klasyfikacyjnej najwyżej o jeden stopień od tej, jaką uzyskał w normalnym trybie jej wystawienia, jeśli:

1. Zwróci się na piśmie z prośbą do nauczyciela o możliwość uzyskania oceny wyższej niż ocena proponowana w terminie tygodnia od wystawienia takiej oceny,
2. w terminie ustalonym przez nauczyciela (nie później niż na dwa tygodnie przed klasyfikacją) – poprawi sprawdzian/sprawdziany/kartkówki z których otrzymał ocenę niską, na co najmniej taką oceną o którą wnioskuje - w przypadku braku oceny ze sprawdzianu w semestrze napisze sprawdzian z materiału określonego przez nauczyciela - jeśli uzyskał na semestr ocenę niedostateczną lub znacznie zaniżającą ocenę roczną – poprawi ją w formie i zakresie materiału zaproponowanej przez nauczyciela, na co najmniej taką oceną o którą wnioskuje

3. w trakcie okresu: - wykona dodatkowe prace (referaty, zadania, doświadczenia, projekty, prezentacje) - będzie uzyskiwał znaczne osiągnięcia w konkursach, - nie wykorzysta nieprzygotowania do lekcji. Działania ucznia w podpunkcie 3. Muszą na tyle być efektywne, by uzyskanie dodatkowej oceny lub dodatkowych ocen umożliwiło mu podniesienie średniej z ocen.
4. pod koniec okresu (nie później niż na dwa tygodnie przed klasyfikacją) – zaliczy całościowy sprawdzian/test z danego semestru na co najmniej taką ocenę, o którą wnioskuje
5. W przypadku nieprzystąpienia ucznia do zaplanowanych form sprawdzania wiedzy i umiejętności w wyznaczonym terminie z przyczyn nieusprawiedliwionych, traci on prawo do ubiegania się o podwyższenie oceny.
6. Na podstawie ocenionych prac nauczyciel podwyższa ocenę, jeśli uczeń spełnił wymagania niezbędne do uzyskania wyższej niż przewidywana ocena lub pozostawia wcześniej ustaloną ocenę, jeśli warunki jej podwyższenia nie zostały spełnione.

FORMY PRZEKAZYWANIA INFORMACJI ZWROTNEJ.

Na początku roku szkolnego nauczyciel informuje uczniów o wymaganiach edukacyjnych, kryteriach oceniania, warunkach i trybie uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej (zapis w e-dzienniku) oraz te same informacje przekazuje rodzicom (opiekunom prawnym) wychowawca w wiadomości przesłanej przez e-dziennik. Nauczyciel przekazuje również uczniom informację jakie działy tematyczne będą realizowane w poszczególnych okresach roku szkolnego.

Oceny cząstkowe są jawne dla ucznia i rodzica (prawnego opiekuna) w dzienniku elektronicznym. Nauczyciel kontaktuje się z rodzicami ucznia (prawnymi opiekunami) za pośrednictwem dziennika elektronicznego lub za pośrednictwem wychowawcy. Rodzic (prawny opiekun) podczas wywiadówek lub indywidualnych konsultacji ma możliwość uzyskać informacje o aktualnym stanie rozwoju i postępach w nauce dziecka, o trudnościach i uzdolnieniach oraz wskazówki do pracy z uczniem.

DOSTOSOWANIE FORM I METOD PRACY NA LEKCJACH PODSTAW PRZEDSIĘBIORCZOŚCI DO MOŻLIWOŚCI UCZNIÓW ZE SPECJALNYMI WYMAGANIAMI EDUKACYJNYMI.

Wymagania edukacyjne w ramach zajęć podstaw przedsiębiorczości należy dostosować do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia:

- 1) posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego – na podstawie tego orzeczenia oraz ustaleń zawartych w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym;
- 2) posiadającego orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania – na podstawie tego orzeczenia;
- 3) posiadającego opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, o specyficznych trudnościach w uczeniu się lub inną opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, wskazującą na potrzebę takiego dostosowania – na podstawie tej opinii;
- 4) nieposiadającego orzeczenia lub opinii wymienionych w pkt 1–3, który jest objęty pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole – na podstawie rozpoznania indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia dokonanego przez nauczycieli i specjalistów

opracowała: Joanna Cichoń